

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης & Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων

 Μάιος 2021

 Επαγγελματικά δικαιώματα

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το έργο συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Περιεχόμενα

σελ.

3

1. Εισαγωγή
2. Επαγγελματικά δικαιώματα
3. Νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα

σελ.

4

4. Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματικά δικαιώματα
5. Επαγγελματική εκπαίδευση-κατάρτιση και επαγγελματικά δικαιώματα

σελ.

6

6. Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας
7. Επίλογος

σελ.

7

8. Αναφορές

Συντάκτης:

Ειρήνη Κατσιλίδου

Σύμβουλος απασχόλησης ΙΝΕ ΓΣΕΕ

Η διαδικασία απονομής επαγγελματικών δικαιωμάτων συνιστά ένα ιδιαίτερα σύνθετο ζήτημα, που συνδέει εκπαιδευτικά συστήματα και αγορές εργασίας σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο. Αν και για ορισμένες επαγγελματικές κατηγορίες τα επαγγελματικά δικαιώματα απονέμονται ουσιαστικά με την ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών σπουδών (π.χ. γιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι), για άλλες απαιτούνται χρονοβόρες διαδικασίες και διοικητικές πράξεις. Πράγματι, κάτοχοι τίτλων σπουδών Τεχνικών Επαγγελματικών Ιδρυμάτων και τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης διαφόρων βαθμίδων βρίσκονται συχνά δέσμιοι μιας παγωμένης αναβλητικότητας των ζητημάτων που αφορούν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα εξαιτίας της τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου, χωρίς την πλήρη εναρμόνισή του με τις προγενέστερες ρυθμίσεις.

2 Επαγγελματικά δικαιώματα

Τι είναι όμως τα επαγγελματικά δικαιώματα και γιατί είναι τόσο σημαντικά; Ως όρος τα «επαγγελματικά δικαιώματα» αναφέρονται στο δικαίωμα πρόσβασης σε συγκεκριμένες νομοθετικά ρυθμιζόμενες επαγγελματικές δραστηριότητες, δηλαδή αποκλειστικά στις δραστηριότητες εκείνες που εμπεριέχουν ανάληψη ευθύνης από τον επαγγελματία έναντι δημόσιας αρχής. Οι προϋποθέσεις για την άσκηση ενός επαγγέλματος καθορίζονται με νόμους και προεδρικά διατάγματα και αφορούν τα πεδία άσκησής του, τις βαθμίδες του επαγγέλματος (π.χ. βοηθός, τεχνίτης, αρχιτεχνίτης) και τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση των σχετικών επαγγελματικών αδειών ανά πεδίο επαγγελματικής δραστηριότητας. Σε κάθε περίπτωση, η απόδοση επαγγελματικών δικαιωμάτων προϋποθέτει τη νομοθετική κατοχύρωση ενός επαγγέλματος, την απαιτούμενη κατοχή συγκεκριμένων (ακαδημαϊκών ή μη) τίτλων σπουδών και πολλές φορές την ιδιότητα μέλους της αντίστοιχης επαγγελματικής ένωσης. Η άδεια άσκησης επαγγέλματος είναι απαραίτητη μόνο για νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα.

3 Νομοθετικά κατοχυρωμένο επάγγελμα

Ως *νομοθετικά ρυθμιζόμενο επάγγελμα* ορίζεται «η επαγγελματική δραστηριότητα ή το σύνολο επαγγελματικών δραστηριοτήτων των οποίων η ανάληψη, η άσκηση ή ένας από τους όρους άσκησης εξαρτάται άμεσα ή έμμεσα, δυνάμει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, από την κατοχή καθορισμένων επαγγελματικών προσόντων· ειδικότερα, όρο άσκησης συνιστά η χρήση επαγγελματικού τίτλου που περιορίζεται, βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων, μόνο σε όποιον κατέχει συγκεκριμένο επαγγελματικό προσόν¹». Δηλαδή ένα επάγγελμα που κατά κανόνα για την άσκησή του απαιτείται η κτήση συγκεκριμένου τίτλου σπουδών, η επιτυχής συμμετοχή σε εξετάσεις (κρατικές ή φορέα) ή και η εγγραφή σε επαγγελματική ένωση.

Κάθε κράτος-μέλος, στο πλαίσιο των κανόνων της εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει την αρμοδιότητα να ορίσει νομοθετικά την πρόσβαση σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα από την κατοχή ειδικών επαγγελματικών προσόντων, τα οποία αποκτώνται επί της εθνικής επικράτειας. Εκτός όμως από τη δυνατότητα εργασίας εντός των συνόρων κάθε κράτους, οι Ευρωπαίοι πολίτες έχουν τη δυνατότητα ελεύθερης κινητικότητας και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για την αποφυγή εμποδίων στην κινητικότητα των επαγγελματιών, υιοθετήθηκε η Οδηγία 2005/36/ΕΚ, με σκοπό την καθιέρωση κανόνων που διευκολύνουν την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων μεταξύ των κρατών. Έτσι, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΠΔ 38/2010, παρέχεται η δυνατότητα στο δικαιούχο να αποκτήσει στην Ελλάδα πρόσβαση στο ίδιο επάγγελμα για το οποίο διαθέτει τα προσόντα στο κράτος-μέλος από το οποίο προέρχεται² και να το ασκεί στην Ελλάδα με τις ίδιες προϋποθέσεις με τους Έλληνες υπηκόους. Η Οδηγία 2005/36/ΕΚ ισχύει και για τους Έλληνες³ που αποφασίζουν να μετεγκατασταθούν προσωρινά ή

¹Άρθρο 3 παρ. 1 του ΠΔ 38210/25052010 (ΦΕΚ Α' 78).

²Αφορά τους υπηκόους των 28 κρατών-μελών της ΕΕ, των τριών επιπλέον κρατών-μελών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) (Ισλανδία, Νορβηγία, Λιχτενστάιν), καθώς και της Ελβετίας.

³Για περισσότερες πληροφορίες ακολουθείστε το σύνδεσμο

[Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων για εργασία σε άλλη χώρα της Ε.Ε.](#)

μόνιμα για εργασία σε κράτος-μέλος της Ένωσης, αρκεί το επάγγελμα που θέλουν να ασκήσουν να είναι νομοθετικά κατοχυρωμένο σε αυτό το κράτος.

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων γίνεται μετά την υποβολή αιτήσεων στο Αυτοτελές Τμήμα Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας (ATEEN) του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, το οποίο εκδίδει αποφάσεις για την αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων των κρατών-μελών της ΕΕ και την αναγνώριση επαγγελματικής ισοδυναμίας τίτλου σπουδών των κρατών-μελών της ΕΕ ή τρίτων χωρών. Επίσης, αποφάσεις εκδίδουν και οι οικείες επαγγελματικές οργανώσεις (ΝΠΔΔ), βάσει του γενικού συστήματος

4 Αναγνώριση επαγγελματικών προσόντων και επαγγελματικά δικαιώματα

Η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων στην Ελλάδα οδηγεί στην κατοχή επαγγελματικών δικαιωμάτων. Τα επαγγελματικά δικαιώματα αφορούν τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα που ασκούνται από αποφοίτους πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, αποφοίτους ιδρυμάτων εξωτερικού με αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών και κατόχους προσόντων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης.

Είναι σημαντικό πριν από την επιλογή σπουδών και εκπαίδευσης να προηγηθεί έγκυρη και στοχευμένη πληροφόρηση από τους ενδιαφερομένους σχετικά με τα επαγγελματικά δικαιώματα τα οποία προσφέρει κάθε εκπαιδευτικό μονοπάτι που τους ενδιαφέρει.

- Οι υποψήφιοι σπουδαστές ελληνικών πανεπιστημίων (συμπεριλαμβάνονται τα πρώην ΤΕΙ) μπορούν να ενημερωθούν για τα επαγγελματικά δικαιώματα αναζητώντας τον αντίστοιχο νόμο (ΦΕΚ) ή από την επίσημη ιστοσελίδα του τμήματος ή της σχολής. Επιπλέον, μπορούν να πληροφορηθούν και για την απαίτηση ή όχι άδειας άσκησης επαγγέλματος ή συμμετοχής σε επαγγελματικούς φορείς.
- Οι ενδιαφερόμενοι για σπουδές σε εκπαιδευτικά ιδρύματα στο εξωτερικό μπορούν να αναζητήσουν πληροφόρηση για την αναγνώριση και την αντιστοίχιση των τίτλων σπουδών στην Ελλάδα από τον ΔΟΑΤΑΠ και, εν συνεχεία, για τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων αντίστοιχων τμημάτων των ελληνικών πανεπιστημίων.
- Οι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, ΕΠΑΣ) μπορούν να ενημερωθούν σχετικά με τα επαγγελματικά τους δικαιώματα από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).

5 Επαγγελματική εκπαίδευση-κατάρτιση και επαγγελματικά δικαιώματα

Όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, την ευθύνη εισήγησης για τον καθορισμό επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης (πλην της ανώτατης εκπαίδευσης) προς το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων έχει ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ).

Τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων ειδικότητας που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και αυτών της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης έχουν αντιστοιχιστεί με τα επαγγελματικά δικαιώματα των κατόχων τίτλων ειδικότητων προϋφιστάμενων αντίστοιχων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης που έχουν παραχωρηθεί με προεδρικά διατάγματα.

Οι προϋποθέσεις για την άσκηση ενός επαγγέλματος (άδεια άσκησης επαγγέλματος, καθορισμός επαγγελματικών δικαιωμάτων) εξαρτώνται από την κατηγορία στην οποία ανήκει κάθε επάγγελμα.

- Επαγγέλματα που σχετίζονται με την υγεία, την ασφάλεια και το δημόσιο συμφέρον.

Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται τα επαγγέλματα τα οποία συνδέονται άμεσα με την υγεία και την ασφάλεια τόσο των εργαζομένων σε αυτά όσο και των αποδεκτών των υπηρεσιών που αυτά προσφέρουν. Εδώ ανήκουν τα νομοθετικά κατοχυρωμένα επαγγέλματα για τα οποία και μόνο μπορούν να αποδοθούν επαγγελματικά δικαιώματα.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για την άσκηση αυτής της κατηγορίας επαγγελματιών είναι:

1. ο τίτλος σπουδών (ή για εμπειροτέχνες η μακρόχρονη προϋπηρεσία ως βοηθοί υπό την εποπτεία κατόχου επαγγελματικής άδειας) και
2. η άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Τέτοια επαγγέλματα είναι:

- Επαγγέλματα αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης: *ηλεκτρολόγοι, χειριστές μηχανημάτων τεχνικών έργων, μηχανικοί εγκαταστάσεων, εγκαταστάτες καύσης υγρών και αερίων καυσίμων, υδραυλικοί, ψυκτικοί.*
- Επαγγέλματα αρμοδιότητας Υπουργείου Μεταφορών που αφορούν τροχοφόρα: *μηχανοτεχνίτες, τεχνίτες αμαξωμάτων, τεχνίτες βαφής.*
- Το επάγγελμα του λογιστή-φοροτεχνικού Δ' Τάξης, *αρμοδιότητας Οικονομικού Επιμελητηρίου (απόφοιτοι ΙΕΚ ή δευτεροβάθμιας τεχνικής εκπαίδευσης).*
- Επαγγέλματα αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας: *βοηθοί νοσηλευτών, κουρείς-κομμωτές, τεχνίτες περιποίησης χεριών-ποδιών.*
- Επαγγέλματα του Υπουργείου Πολιτισμού: *τεχνικοί συντήρησης έργων τέχνης.*

Σε κάποια επαγγέλματα υπάρχει δυνατότητα εξέλιξης και απόκτησης ανώτερων αδειών έπειτα από προϋπηρεσία και εξετάσεις (τεχνίτης, αρχιτεχνίτης, εργοδηγός/εγκαταστάτης) (π.χ. οι ειδικότητες μηχανολογίας-ηλεκτρολογίας). Όσον αφορά κατόχους τίτλων σπουδών διαφορετικών εκπαιδευτικών βαθμίδων (δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση / μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση και κατάρτιση), ενδέχεται να έχουν ίδια επαγγελματικά δικαιώματα με διαφορετικές πιθανόν προϋποθέσεις για την αρχική είσοδο στο επάγγελμα ή για την απόκτηση ανώτερων επαγγελματικών αδειών, π.χ. σε ό,τι αφορά τα έτη, το είδος της προϋπηρεσίας ή/και τη συμμετοχή ή όχι σε εξετάσεις.

- Επαγγέλματα για τα οποία απαιτείται η τεκμηρίωση κατοχής των απαραίτητων γνώσεων για την άσκησή τους.

Η άσκηση επαγγέλματος για την κατηγορία αυτών των επαγγελματιών προϋποθέτει την κατοχή τίτλου σπουδών. Τέτοια επαγγέλματα είναι: *βοηθοί βρεφονηπιοκόμοι, βοηθοί αισθητικού, βοηθοί ιατρικών εργαστηρίων, ειδικοί δασικής προστασίας, τεχνικοί τοπογραφικών εφαρμογών, φύλακες μουσείων.*

- Επαγγέλματα για την άσκηση των οποίων δεν είναι απαραίτητη η κτήση τίτλου σπουδών.

Πρόκειται για επαγγέλματα με αυξημένες δυνατότητες επαγγελματικής κινητικότητας. Αν και η πρόσβαση σε αυτά τα επαγγέλματα είναι ελεύθερη, η κτήση συναφούς τίτλου σπουδών μπορεί να αποτελέσει πλεονέκτημα ως προς την εξασφάλιση απασχόλησης. Ενδεικτικά τέτοια επαγγέλματα είναι του τομέα πληροφορικής, σκηνοθέτες, στυλίστες, διακοσμητές, βιβλιοδέτες, ξυλουργοί και επαγγέλματα εστίασης.

Οι κάτοχοι τίτλων ειδικοτήτων που αποκτήθηκαν στο πλαίσιο της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης (ενιαία πολυκλαδικά λύκεια, επαγγελματικά λύκεια, λύκεια Εμπορικού Ναυτικού, τεχνικά λύκεια, ΤΕΕ Α' και Β' κύκλου, επαγγελματικές σχολές, τεχνικές επαγγελματικές σχολές, ΕΠΑΣ Μαθητείας του ΟΑΕΔ, ΕΠΑΛ Μαθητείας) και στο πλαίσιο φοίτησης σε ΙΕΚ μπορούν να ενημερωθούν για το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει τα επαγγελματικά τους δικαιώματα από την επίσημη ιστοσελίδα του ΕΟΠΠΕΠ.⁴ Ειδικότερα, μπορούν να ενημερωθούν για το εάν η άσκηση του επαγγέλματος / της ειδικότητάς τους (π.χ. κομμωτής, μηχανικός αυτοκινήτων, βοηθός φαρμακείου) απαιτεί πτυχίο, άδεια άσκησης, προϋπηρεσία, εξετάσεις κ.ά.

⁴ Βλ. [Κατηγοριοποίηση επαγγελματιών δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.](#)

6 Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας

Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο των επαγγελματικών δικαιωμάτων, ένα πολύ σημαντικό βήμα έγινε με τη θέσπιση της αρχής της επαγγελματικής ελευθερίας με το Ν. 3919/2011, που έθεσε τέλος σε περιορισμούς ως προς τα επαγγελματικά δικαιώματα συγκεκριμένων ομάδων. Με τον συγκεκριμένο νόμο καταργήθηκαν οι αδικαιολόγητοι περιορισμοί στην πρόσβαση και άσκηση των επαγγελμάτων, καθώς και κάποιες διοικητικές άδειες που απαιτούνταν. Ενδεικτικοί περιορισμοί πριν από τη θέσπιση και εφαρμογή του νόμου ήταν ο περιορισμένος αριθμός ατόμων που δικαιούνταν να ασκήσουν το επάγγελμα σε όλη την επικράτεια ή σε ορισμένο γεωγραφικό διαμέρισμα, καθώς και η εξάρτηση της χορήγησης διοικητικής άδειας για την άσκηση επαγγέλματος. Η χορήγηση άδειας εξαρτιόταν από την εκτίμηση της διοικητικής αρχής ως προς την ύπαρξη πραγματικής ανάγκης για την άσκησή του. Αν και η αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας έδωσε λύση στα επαγγελματικά δικαιώματα, παραμένουν ακόμη πολλές εκκρεμότητες και δυσκολίες ως προς την αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων. Ενδεικτική της κατάστασης είναι η ύπαρξη προγραμμάτων σπουδών από ελληνικά πανεπιστήμια που ακόμη και σήμερα δεν εξασφαλίζουν επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους.⁵ Παράλληλα, όπως παρουσιάζει έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη,⁶ η δυσλειτουργία των φορέων ακαδημαϊκής και επαγγελματικής αναγνώρισης καθώς και η εσωστρεφής στάση επαγγελματικών φορέων απέναντι σε κατόχους αλλοδαπών τίτλων σπουδών που απαιτείται να εγγραφούν ως μέλη των φορέων, ώστε να εξασφαλίσουν άδεια άσκησης, δημιουργούν εμπόδια και καθυστερήσεις στην αναγνώριση των επαγγελματικών δικαιωμάτων. Επιπλέον, και οι κάτοχοι τίτλων σπουδών Τεχνικών Επαγγελματικών Ιδρυμάτων και τεχνικής-επαγγελματικής εκπαίδευσης διαφόρων βαθμίδων βρίσκονται δέσμιοι μιας παγιωμένης αναβλητικότητας επίλυσης των ζητημάτων που αφορούν τα επαγγελματικά τους δικαιώματα εξαιτίας της τροποποίησης του θεσμικού πλαισίου χωρίς την πλήρη εναρμόνιση του με τις προγενέστερες ρυθμίσεις. Η διαιώνιση αυτών των φαινομένων έχει οδηγήσει αποφοίτους μεμονωμένα αλλά και συλλόγους αποφοίτων να προσφύγουν στη δικαιοσύνη, γεγονός που αποδεικνύει πόσο σημαντική είναι η δρομολόγηση επίλυσης των ζητημάτων αυτών από τους αρμόδιους φορείς.

7 Επίλογος

Τα επαγγελματικά δικαιώματα εξασφαλίζουν τη δυνατότητα άσκησης ενός επαγγέλματος, το οποίο είναι νομικά κατοχυρωμένο ως επάγγελμα. Ακόμη και αν κάποια επαγγέλματα δεν απαιτούν τίτλο κτήσης για την άσκησή τους, η κατοχή κάποιου τίτλου σπουδών ή πιστοποίησης διευκολύνει την ένταξη στην αγορά εργασίας και τη διασφάλιση απασχόλησης. Το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ –με γνώση της αγοράς εργασίας και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης– παρέχει μέσω του Δικτύου Υπηρεσιών Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων εξατομικευμένη πληροφόρηση και συμβουλευτική σε όσους αναζητούν στοχευμένη και έγκυρη πληροφόρηση σε σχέση με εργασιακά και επαγγελματικά δικαιώματα, καθώς και για εκπαιδευτικές διαδρομές που οδηγούν στην αναβάθμιση των προσόντων.

⁵Ενδεικτικά τα προγράμματα σπουδών Ελληνικός Πολιτισμός και Ευρωπαϊκός Πολιτισμός του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (ΕΑΠ).

⁶Αναγνώριση αλλοδαπών τίτλων σπουδών και επαγγελματικά δικαιώματα. Το θεσμικό πλαίσιο και οι δυσχέρειες πρόσβασης στην αγορά εργασίας, ειδική έκδοση του Συνηγόρου του Πολίτη.

- Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. «Επαγγελματικά Δικαιώματα». Διαθέσιμο στο [Επαγγελματικά δικαιώματα](#)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2020). Οδηγία 2005/36/ΕΚ. «Οδηγός Χρήσης: Όλα όσα θέλετε να γνωρίζετε σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων». Διαθέσιμο στο [Οδηγία 2005/36/ΕΚ](#)
- Οδηγία 2005/36/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 7ης Σεπτεμβρίου 2005 σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. L 255/23 30.09.2005.
- Συνήγορος του Πολίτη (2019). Ειδική Έκδοση. Αναγνώριση αλλοδαπών τίτλων σπουδών και επαγγελματικά δικαιώματα: Το θεσμικό πλαίσιο και οι δυσχέρειες πρόσβασης στην αγορά εργασίας
- Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αυτοτελές Τμήμα Εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Νομοθεσίας. Διαθέσιμο στο [A.T.E.E.N.](#)
- Προεδρικό Διάταγμα Υπ. Αριθμ. 231/1998 (ΦΕΚ 178 Α')
- Προεδρικό Διάταγμα Υπ. Αριθμ. 38210/2010 (ΦΕΚ 78 Α')
- Ν. 3919/2011 ΦΕΚ Α' 32/02.03.2011. Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάργηση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελμάτων.
- Ν. 4115/2013 ΦΕΚ Α' 24/30.01.2021. Οργάνωση και λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού και άλλες διατάξεις.
- ΥΑ ΦΕΚ Β' 28132019. Καθορισμός της διαδικασίας αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων μέσω του αυτοτελούς τμήματος ΑΤΕΕΝ

Ινστιτούτο Εργασίας Γ.Σ.Ε.Ε.

Εμ. Μπενάκη 71Α, Τ.Κ. 10681, Αθήνα, Τηλ: 210 3327710, Fax: 210 3304452

INE - ΓΣΕΕ

www.inegsee.gr

info@inegsee.gr